

Mit érdemes tudni a kapcsolt vállalkozásokról?

Mit is jelent a kapcsolt vállalkozás fogalma? Milyen kötelezettségeim vannak, ha a cégem ilyen kapcsolatban áll más vállalkozásokkal? Mikor szükséges transzferár-nyilvántartást vezetni? Ezekhez hasonló kérdések gyakran felmerülhetnek a vállalkozók körében, mivel a kapcsolt vállalkozás fogalma összetettebb lehet, mint ahogyan elsőre tűnik. Gazdasági szakembereknek is gyakorta okoz fejtörést a kapcsolt vállalkozási viszonyok meghatározása. Először is, pontosan meg kell határozni, mi tekinthető kapcsolt vállalkozásnak.

Kapcsolt vállalkozásokról abban az esetben beszélhetünk, ha a vállalkozások egy tulajdonosi körhöz vagy egy ügyvezetés alá tartoznak és valamilyen többségi befolyás áll fenn. Ilyen esetben ugyanis nem valósul meg a független működés. Mikor beszélhetünk többségi befolyásról? Például többségi tulajdon, szavazattöbbség esetén, vagy ha valaki jogosult a vezető tisztségviselők megválasztására vagy visszahívására.

A minősítési szempontok alapján:

- Egyik fél a másik cégben rendelkezik a szavazatok többségével
- Más tulajdonosokkal kötött szerződés vagy a létesítő okirat rendelkezése alapján egyik fél a másik felett döntő irányítást, ellenőrzést gyakorol
- Egyik fél a másikban jogosult a vezető tisztségviselők vagy felügyelőbizottsági tagok megválasztására, visszahívására
- Közeli hozzátartozók befolyása és szavazati joga automatikusan összeszámítódik
- Harmadik személy többségi befolyása
- Ügyvezetés egyezősége alapján is létrejöhet kapcsolt vállalkozás

A kapcsolt vállalkozásokra vonatkozó jogszabályok és törvényi háttér.

Számviteli törvény

A törvény szerint a kapcsolt vállalkozások az eszközök bekerülési értékét, költségeiket és ráfordításaikat, valamint árbevételüket kiigazíthatják az általuk alkalmazott ár és a **szokásos piaci ár** különbözetével. Emellett a kiegészítő mellékletben be kell mutatni a kapcsolt felekkel lebonyolított ügyleteket, ha ezen ügyletek lényegesek és nem a szokásos piaci feltételek között valósultak meg. Ezeknek az előírásoknak az a célja, hogy a beszámoló a megbízható és valós összképet tükrözze, és azt ne torzítsa el a kapcsolt vállalkozásokkal kötött nem piaci áron megvalósult ügyletek értéke.

A Számviteli törvény kapcsolt vállalkozási fogalmába az anyavállalat, a leányvállalat és a közös vezetésű vállalat tartozik.

A könyveiket és beszámolójukat IFRS szabályok szerint vezetőknél, összeállítóknál az IAS 24 szerinti kapcsolt fél fogalom az irányadó a számvitelben. A kiegészítő melléklet egyedi rendelkezései egy másik fogalmat (kapcsolt fél) tartalmazznak, ami egy bővebb kört takar (az 1606/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel összhangban egyes nemzetközi számviteli standardok elfogadásáról szóló 1126/2008/EK bizottsági rendeletben meghatározott fogalom).

Adózás rendjéről szóló törvény és TAO törvény

Adózási szempontból először is az Art. (2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről) fogalmát kell irányadónak tekinteni minden adónem szempontjából. Amit ki kell emelni az az egyik alapelve a szokásos piaci ár elve, vagyis „a szokásos piaci ártól eltérő szerződési feltételeket alkalmazó kapcsolt vállalkozások ügyleteit adózási szempontból a szokásos piaci ár alapulvételével kell minősíteni.” Ez az elv számos adójogszabály tényleges rendelkezéseiben tükröződik (például a társasági adó, a helyi iparűzési adó, az általános forgalmi adó, a kisvállalati adó stb.). Egyes adónemek esetében ugyan nincs külön előírás, de ezeknél is az adózás rendjéről szóló törvény alapelvei szerint kell eljárni.

Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (Art.) 7. § 28. pontban foglaltak szerint kapcsolt vállalkozás a Tao. törvény szerinti kapcsolt vállalkozás. A társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (Tao. törvény) 4. § 23. c) pontja szerint **kapcsolt vállalkozás az adózó és más személy**, ha harmadik személy – a Ptk. rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával – közvetlenül vagy közvetve mindkettőjükben többségi befolyással rendelkezik azzal, hogy azokat a közeli hozzátartozókat, akik az adózóban és a más személyben többségi befolyással rendelkeznek, harmadik személynek kell tekinteni.

Áfa törvény

Az ÁFA tv. alkalmazásában az Art. szerinti kapcsolt vállalkozási fogalmat kell irányadónak tekinteni. A csoportos ÁFA alanyiság tekintetében ennek kiemelt jelentősége van.

Az ÁFA tv. előírásai szerint a kapott ellenérték az általános forgalmi adó alapja. Az ellenérték helyett azonban a szokásos piaci ár az adó alapja abban az esetben, ha a termék értékesítése, szolgáltatás nyújtása nem független felek között történik, feltéve, hogy az egyik vagy másik félnek nem 100%-os az ÁFA levonási joga (az ÁFA tv. 67. §-ában találhatóak a részletes leírások).

A kapcsolt vállalkozási viszony alapján több bejelentési kötelezettsége is van az adózónak.

A vállalkozásoknak bejelentési kötelezettségük van abban az esetben is, ha maguk kapcsolt vállalkozásnak minősülnek, illetve akkor is, ha kapcsolt vállalkozással kötnek szerződést. 1.000.000 forintig terjedő mulasztási bírság terhe mellett 15 napon belül be kell jelenteni a NAV felé:

- amikor kapcsolt vállalkozással (akár magánszeméllyel is) az első szerződéskötés megtörténik (szóbeli szerződés is ennek minősül, illetve számla kiállítás is),
- amikor a kapcsolt vállalkozási viszony megszűnik,
- amikor kapcsolt vállalkozás részére 1 millió forint feletti készpénzszolgáltatás történik.

Ezeket a bejelentéseket meg lehet tenni a T201E nyomtatványon vagy az ONYÁ-n keresztül is.

Transzferár adatszolgáltatás

Ha a kapcsolt vállalkozás azonosítása megtörtént, akkor következik annak megítélése, hogy keletkezik-e a feleknek transzferár nyilvántartás készítési és esetlegesen társasági adóalap módosítási kötelezettsége. A 2023. évtől adatszolgáltatási kötelezettség terheli a

célcsoportokat a csoporton belül lezajlott ügyletek egy része esetében. Az éves társasági adóbevallásában a szokásos piaci ár meghatározásával összefüggésben adatot kell szolgáltatni a NAV-nak. Hiányzó vagy hiányos transzferár nyilvántartás esetén 5 millió forintig terjedő, ismételt jogsértés esetén nyilvántartásonként 10 millió forintig terjedő mulasztási bírsággal sújtható.

Ki kötelezett transzferár-adatszolgáltatásra?

A Tao. törvény szabályai szerint az adatszolgáltatásra azon adózó köteles, aki

- a társasági adó alanya,
- az adóév utolsó napján nem minősül kisvállalkozásnak (vagy mikrovállalkozásnak),
- gazdasági társaság, egyesülés, szövetkezet, európai részvénytársaság, európai szövetkezet, külföldi vállalkozó,
- nem közhasznú nonprofit gazdasági társaság, és
- az állam nem rendelkezik benne közvetlenül vagy közvetve többségi befolyással.

Az adatszolgáltatásra kötelezettek köre megegyezik az NGM rendelet alapján transzferár-nyilvántartási kötelezettség alá eső adózókkal.

Összegzésül tehát azt lehet mondani, hogy a két társaság közötti kapcsolt vállalkozási viszony megítélését számos, alapos mérlegelést és körütekintést igénylő tényező bonyolíthatja. Ugyanakkor fő szabályként elmondható, hogy kapcsolt vállalkozási kapcsolat általában az alábbi esetekben áll fenn: (1) többségi tulajdon vagy szavazattöbbség megléte, (2) meghatározó befolyás gyakorlása, vagy (3) közös ügyvezetés. Továbbá, a jogszabály értelmében kapcsolt vállalkozásnak minősül mind a külföldi telephely, mind pedig a külföldi vállalkozás belföldi telephelye.

Buzamanisz Attila